

מילואים בשעת מלחמה

חוסן המילואימניקים מהווה אבן
מרכזית בחתירה לניצחון
במלחמה. מהי רמת הנכונות
שלהם לשרת לאורך זמן עד
להכרעה?

אל"מ במיל' רונן איציק

הביטחוניסטים

מחלקת המחקר

דצמבר 2023 / טבת ה'תשפ"ד

הביטחוניסטים הינה תנועה המונה למעלה מ-20,000 קצינים בכירים, מפקדים ולוחמים במילואים ואזרחים יוצאי כלל זרועות הביטחון שקמה על מנת להגן על צרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל באופן שיאפשר את קיומה ושגשוגה לדורי דורות.

הקו שלנו ברור: אנו דבקים בזכותה של מדינת ישראל לשכון בגבולותיה הבטוחים, הם גבולות ארץ ישראל; מאמינים כי צרכיה הביטחוניים של מדינת ישראל נמצאים בראש סדר העדיפויות הלאומי; ומאמינים כי למדינת ישראל אין את הפריבילגיה להפסיד באף מלחמה. על צה"ל לפעול בחופשיות בכל מרחב בכדי לממש את אחריותו ולהגן על מדינת ישראל.

נבהיר כי התנועה איננה מפלגתית, אלא רואה לנגד עיניה את הערכים והחזון המגדירים אותה.

הנהלת התנועה: תא"ל במיל' אמיר אביבי (יו"ר ומייסד), סא"ל במיל' ירון בוסקילה (סמנכ"ל), אור יששכר, אסף ווהל, סא"ל במיל' יהונתן קונריקוס, ג'סיקה ברזני, דני סימן, משה דייזיס, אלי פייפ, קרן בלילה, רונית פרקש, עמיחי שהואט

הועד המנהל של התנועה: אלוף במיל' גרשון הכהן, אלוף במיל' יצחק ג'רי גרשון, ניצב בדימ' שלמה קעטבי

בין חברי התנועה: אלוף במיל' יוסי בכר, אלוף במיל' כמיל אבו רוקון, אלוף במיל' יוסי משלב, ניצב בדימ' שלמה קעטבי, תא"ל במיל' חסון חסון, תא"ל במיל' הראל כנפו, תא"ל במיל' אביגדור קהלני, תא"ל במיל' יוסי קופרוסר, אל"מ במיל' טל בראון, פרופ' אלכסנדר בליי

 הביטחוניסטים • ע"ר 580697472 • idsf.org.il

מחבר: אל"מ במיל' רונן איציק

פורסם: 17 בדצמבר 2023 / ה' בטבת ה'תשפ"ד

על מחלקת המחקר

מחלקת המחקר של תנועת הביטחוניסטים שמה לנגד עיניה להיות קול מוביל, רלוונטי ודינמי בדיון הציבורי בישראל שדרך מחקר יישומי מספק לציבור ולמקבלי ההחלטות כלים נחוצים להתמודד עם המציאות המדינית-ביטחונית המתפתחת, תוך השרשת עקרונות וערכי הביטחון הלאומי של מדינת ישראל על מנת שתשגשג לדורי דורות כמדינת הלאום של העם היהודי.

אנו מקדמים שיח ענייני, מקצועי ומזמין הלוקח בבסיסו את עקרונות וערכי הצינונות והביטחון הלאומי של ישראל בתור נקודת פתיחה מובנת מאליה. אלה כוללים את זהותה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, הישענותה על החזון הצינוני, ביטחון לאומי שנבנה מבפנים כלפי חוץ ממנו נגזרים עקרונות משילות וריבונות, שליטה ביטחונית מלאה של צה"ל במרחב, עוצמה כמקור לשלום, טיפוח ההון האנושי ועיקרון האומה המתגייסת.

פעילות המחלקה סובבת סביב שני מישורים משלימים: מחקר ותיווכו. אנחנו מספקים דו"חות, מחקרים וניירות עמדה המתמקדים בנושאי הליבה שלנו, בשילוב המלצות מקצועיות. מחקר זה מונגש לציבור ולמקבלי ההחלטות באמצעים שונים, מפגישות עם מקבלי החלטות דרך הפעות בתקשורת ועד הרצאות פתוחות.

אנו רואים כנר לרגלינו את החינוך וההכשרה של הציבור ככלל והדור הצעיר בפרט.

ראש המחלקה: אור יששכר

מנחה המחלקה: תא"ל במיל יוסי קופרווסר

צוות החוקרים: אלוף במיל גרשון הכהן, תא"ל במיל אורן סולומון, אל"מ במיל רונן איציק, סא"ל במיל מוריס הירש, סא"ל במיל ד"ר מרדכי קידר, רס"ן במיל לילך אשתר, ד"ר מרטין שרמן, ד"ר עומר דוסטרי, יפעה סגל, ערן להב, יורם אטינגר, דוד מ. וינברג, עו"ד אלי קירשנבאום, עתר פורת, אחיקם הימלפרב, בר שחרור, ידין עמיאל

על מחבר המסמך

אל"מ במיל רונן איציק, חוקר ומרצה בתחום מדעי המדינה. בין תפקידיו בצה"ל נמנים מפקד מחלקה בגדוד 82, קצין אג"ם, מ"פ וסגן מפקד חטיבה 7; קצין אג"ם בעוצבת אדום; מפקד חטיבת הראל (בתקופתו זכתה החטיבה בפרס הרמטכ"ל ליחידות מילואים וכן בפרס ראש אט"ל. שימש מפקד צוות ומדריך במכללה הבין-זרועית לפיקוד ומטה. בתפקידו האחרון שימש ראש מטה עוצבת עמוד האש.

עמית מחקר במרכז מורשת בגין, מורה לאזרחות, בעל תואר ראשון בכלכלה בהצטיינות מהמכללה למינהל, תואר שני במדעי המדינה מאוניברסיטת חיפה, וכיום דוקטורנט. כיום מוביל את תכנית "אתגרים" להעצמת מורים מנהיגים.

מחבר הספר "האדם שבטנק" שתורגם גם לאנגלית, "פרישה - כיוון הכרחי" ו"כיוון ברור" העוסק בלחימת חטיבה 7 במלחמת לבנון השנייה.

1. מבוא

מלחמת "חרבות ברזל" שונה מהותית משאר המערכות אותם חווינו בעשורים האחרונים – זוהי מלחמה שפרצה בעקבות אירוע חמור של כשל בהגנה על ישובי הדרום, אשר הוביל להרג עצום בקרב תושבי עוטף עזה וכל מי ששהה במרחב במהלך ה-7 לאוקטובר 2023. מלחמה זו מתאפיינת בריבוי זירות – זירת הכרעה בדרום מול חמאס, ומגננה בצפון מול חזבאללה, בשילוב המשך הלחימה ביהודה ושומרון וירי ספוראדי של אמצעים רקטיים ואחרים מזירות נוספות, תימן וסוריה.

בנוסף, היקף גיוס המילואים למלחמה זו לא התרחש בסדרי גודל דומים בעשורים האחרונים, שעה שהממשלה הכריזה על גיוס של מעל 300 אלף משרתי מילואים אשר שותפים ללחימה ואף מובילים אותה בכלל הזירות. שירות המילואים של רובם עבר בשלב ביצוע המחקר תקופה של חודשיים לחימה, וגם בהקשר זה מדובר באירוע חסר תקדים בהיקפו בהשוואה לכל עימות אותו חוותה ישראל בעשורים האחרונים.

השילוב בין היקף המגוייסים, ריבוי הזירות, הכשל המבצעי בפתיחת המערכה, אורך המערכה, ואינטנסיביות הלחימה מהווים אתגר משמעותי בכל הקשור למערך המילואים, אשר בעבר התאפיין ברגישות בהיבטים של הארכות המערכה, איכות ציוד הלחימה וההישגים בשדה הקרב.

היקף גיוס המילואים והשותפות המלאה בלחימה מצביעים על כך שצה"ל תלוי באופן מוחלט בנחישות אנשי המילואים והמוכנות שלהם להמשיך את הלחימה לעוד תקופה משמעותית, הן במלחמה עצמה, והן באחזקת קווי הביטחון השוטף שככל הנראה תידרש בסופה. לסוגייה זו יש גם השלכות כלכליות, המשפיעות גם הן על הנכונות להמשיך ולשרת במילואים.

שאלת המחקר:
מהי רמת הנכונות של אנשי המילואים להמשיך ולשרת לאורך זמן במערכת "חרבות ברזל"?

שאלות משנה:

1. מהי רמת האמון של אנשי המילואים בהשגת מטרות המלחמה, וממה היא מושפעת?
2. איך משפיעים מרכיבי המחוייבות המשולשת (היחידה, המשפחה, המצב הכלכלי) על המוטיבציה להמשיך ולשרת במילואים במערכה הנוכחית?
3. האם יש שונות בהערכת ההישג המבצעי בין הזירות השונות בדגש זירות צפון ודרום?
4. מהם הגורמים המשפיעים על רמת המורל היחידתי במהלך המלחמה הנוכחית?

ממצאי המחקר מצביעים על כך שניתן להישען על מערך המילואים לעוד זמן רב במלחמה הזו, ובעיקר מהסיבה של בהירות מטרות והזדהות עימן, לרבות היכולת להשיגן. ממצאים אלו משמעותיים מאוד בנקודת זמן בה המלחמה מתארכת הרבה מעבר למלחמות העבר – אנשי המילואים מקבלים זאת בהבנה, ונכונים להיות חלק במאמץ ההכרעה. לתחושתם מאמץ זה נושא פרי והוא בר השגה בסבירות גבוהה.

ראוי להתעמק במספר היבטים שעולים באופן הדורש טיפול לצורך שימור רמת המוטיבציה הנוכחית:

1. המשך הדגשת ההישגים המבצעיים והצטברותם.
2. העמקה בתחום הסיוע הכלכלי לאנשי המילואים, בצירוף הסברה ותהודה.
3. שימור רמת הכשירות ולוגיסטיקת הטיפול באמצעי הלחימה.
4. יצירת אווירה מאוחדת יותר בשיח הפוליטי וצמצום השיח סביב היבטים משניים.

2. שיטת המחקר

המחקר מתבסס על שאלון חצי מובנה בו השתתפו 742 אנשי מילואים שגוייסו למערכת "חרבות ברזל" בכלל הזירות. השאלון הופץ ברשתות חברתיות תוך צבירת התשובות ב-GOOGLE FORMS, על בסיס מתקיים ניתוח כמותני, וכן ניתוח איכותני (ספירת היגדים ומילים) מתוך שאלות חצי מובנות. שיטה זו איפשרה הנעה מהירה לגודל מדגם רחב, מגוון וללא מגבלות גאוגרפיות.

משתתפי המחקר התבקשו להשאיר פרטים לחזרה במידה והמחקר יתמשך. מעל ל-35% מהמשתתפים השאירו פרטים אישיים – נתון המעיד על רמת מהימנות גבוהה ונכונות של אנשי מילואים להיות חלק מתהליך מחקרי וכן פלטפורמת השתתפות המאפשרת את השמעת קולם דרך מסגרות שאינן פורמליות, ובעיקר חוץ-צבאיות.

3. פילוח משתתפי המחקר

גיל ממוצע: 32, ותק ממוצע 7 שנים במילואים

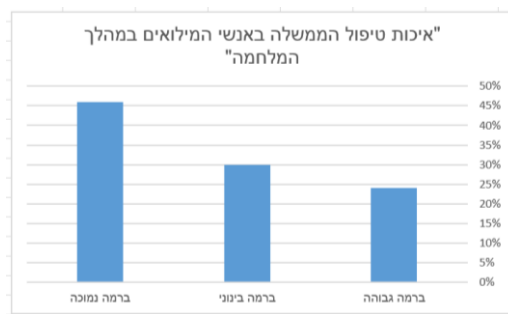
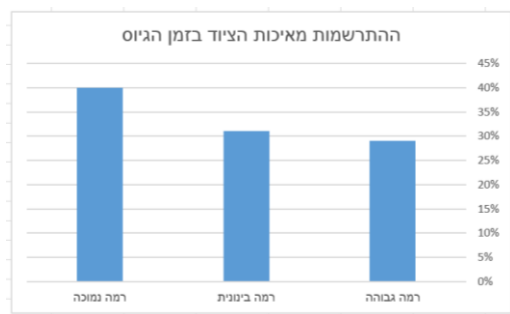
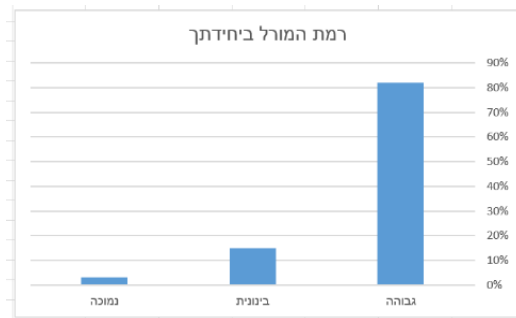
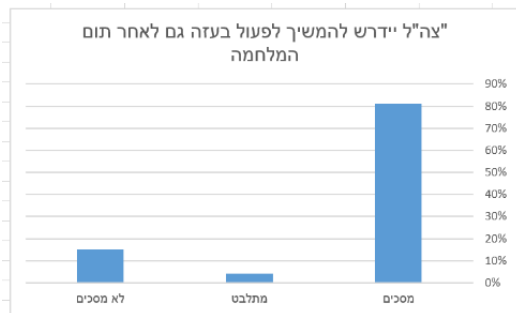
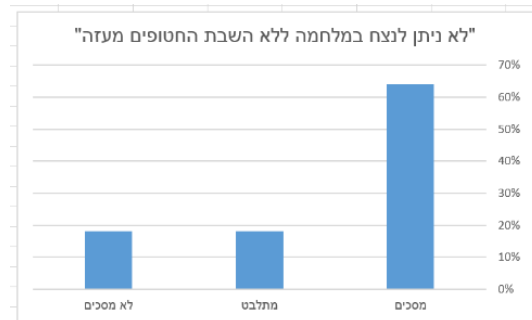
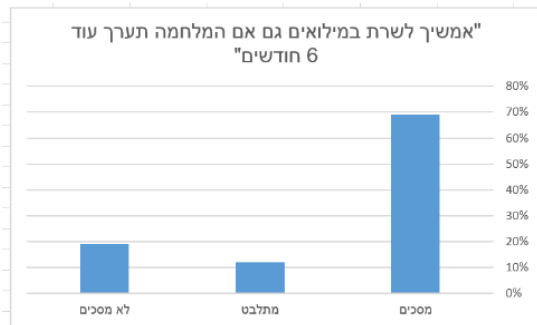
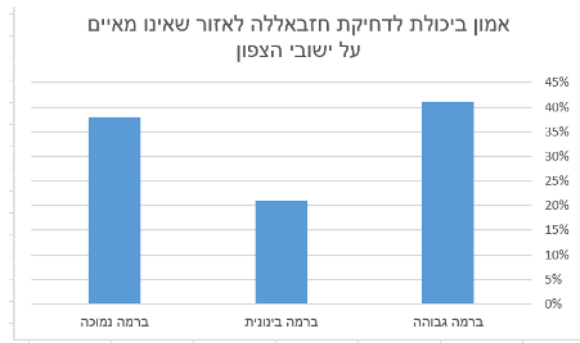
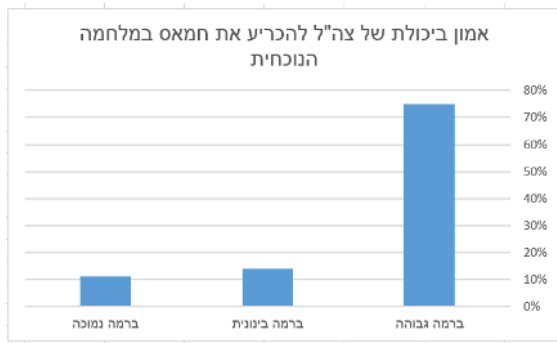
דרג: 65% חוגרים, 24% קצינים, 11% אחרים

תפקיד במילואים: לוחמים 63%, תומכי לחימה 22%, עורף 11%, 4% אחרים

אזור מגורים: מרכז 30%, פריפריה קרובה 39%, פריפריה רחוקה 23%, ספר ועימות 8%

עיסוק אזרחי: 69% שכירים, 15% עצמאיים, 13% סטודנטים, 3% מובטלים/אחרים

4. סטטיסטיקה תיאורית

5. המשתנים במחקר

GEO – אזור המגורים – מרכז פריפריה – ספר – אורדינלי

AGE – גיל המשרת

POS-DUT – תפקיד במילואים – עורף, תומך לחימה, לוחם

EXP – ותק במילואים – בשנים

CIV-DT – תעסוקה באזרחות – סטודנט, שכיר, עצמאי

OF_NC – קצין / חוגר

HMS – עמדה בהקשר הכרעת חמאס – אורדינלי סולם 1-5

HIZB – עמדה בהקשר שינוי מצב הביטחון בצפון מול חזבאללה – אורדינלי סולם 1-5

EXT_SVC – עמדה בהקשר הערכת משך המילואים לעוד 6 חודשים – אורדינלי סולם 1-5

MORAL – מורל היחידה – אורדינלי סולם 1-5

POL_CHNG – עמדה כלפי צורך בשינויים במערכת הפוליטית – אורדינלי סולם 1-5

EQUIP – הערכת איכות ציוד הלחימה של היחידה – אורדינלי סולם 1-5

AID_GO – עמדה בהקשר איכות סיוע הממשלה לאנשי המילואים – אורדינלי סולם 1-5

6. ניתוח מתאמים

Correlations		GEO	AGE	DUT_POS	EXP	CIV_DT	OF_NC	HMS	HIZB	EXT_SVC	POL_CHNG	MORAL	EQUIP	GOV_AID
GEO	Pearson Correlation	1.00	.03	-.12	-.08	.03	.09	-.08	-.05	-.11	.14	-.13	-.06	-.16
	Sig. (2-tailed)		.368	.001	.037	.403	.010	.033	.139	.003	.000	.001	.100	.000
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
AGE	Pearson Correlation	.03	1.00	-.10	-.16	-.06	-.04	.07	.02	-.05	.01	.02	-.02	.03
	Sig. (2-tailed)	.368		.006	.000	.081	.336	.062	.647	.190	.801	.621	.530	.441
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
DUT_POS	Pearson Correlation	-.12	.10	1.00	-.01	.04	-.23	.09	.04	.02	-.05	.02	-.10	.00
	Sig. (2-tailed)	.001	.006		.733	.239	.000	.011	.265	.633	.216	.592	.006	.975
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
EXP	Pearson Correlation	-.08	-.16	-.01	1.00	.25	.13	-.02	.03	.11	-.02	.14	-.18	.06
	Sig. (2-tailed)	.037	.000	.733		.000	.000	.536	.358	.004	.507	.000	.000	.081
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
CIV_DT	Pearson Correlation	.03	-.06	.04	-.25	1.00	.11	.08	.06	.09	.02	.08	.05	.02
	Sig. (2-tailed)	.403	.081	.239	.000		.004	.037	.087	.011	.679	.023	.187	.611
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
OF_NC	Pearson Correlation	.09	-.04	-.23	.13	.11	1.00	-.11	-.10	.01	.09	-.01	-.13	-.04
	Sig. (2-tailed)	.010	.336	.000	.000	.004		.003	.005	.852	.014	.798	.000	.289
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
HMS	Pearson Correlation	-.08	.07	.09	-.02	.08	-.11	1.00	.63	.17	-.22	.21	.10	.27
	Sig. (2-tailed)	.033	.062	.011	.536	.037	.003		.000	.000	.000	.000	.005	.000
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
HIZB	Pearson Correlation	-.05	.02	.04	.03	.06	-.10	.63	1.00	.20	-.15	.24	.11	.26
	Sig. (2-tailed)	.139	.647	.265	.358	.087	.005	.000		.000	.000	.000	.002	.000
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
EXT_SVC	Pearson Correlation	-.11	-.05	.02	.11	.09	.01	.17	.20	1.00	-.13	.32	.08	.20
	Sig. (2-tailed)	.003	.190	.633	.004	.011	.852	.000	.000		.000	.000	.022	.000
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
POL_CHNG	Pearson Correlation	.14	.01	-.05	-.02	.02	.09	-.22	-.15	-.13	1.00	-.17	-.14	-.45
	Sig. (2-tailed)	.000	.801	.216	.507	.679	.014	.000	.000	.000		.000	.000	.000
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742
MORAL	Pearson Correlation	-.13	.02	.02	.14	.08	-.01	.21	.24	.32	-.17	1.00	.22	.26
	Sig. (2-tailed)	.001	.621	.592	.000	.023	.798	.000	.000	.000	.000		.000	.000
	N	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742	742

מתאמים מובהקים בעלי השפעה מהותית:

1. איזור המגורים : קשר מובהק בין פריפריה ספר לצורך בסיוע ממשלתי
2. תפקיד המילואים : לוחמים מאמינים יותר ביכולת ההתמודדות עם חזבאללה ביחס לשאר, לוחמים רואים קשר מובהק בין איכות ציוד הלחימה ליכולת ההתמודדות עם חזבאללה.
3. קשר חיובי בין ותק במילואים ובין האמון ביכולת ההתמודדות עם חמאס וחזבאללה.
4. איכות ציוד הלחימה: הקצינים רגישים יותר לעניין זה מאשר החוגרים.
5. קשר מובהק וגבוה בין האמון ביכולת ההכרעה בזירות צפון ודרום (הצלחה בזירה אחת משליכה על האמון על הצלחה בזירה האחרת).
6. המוטיבציה להמשיך בשירות: תלויה מאוד בסיוע הממשלתי לאנשי המילואים.
7. המתחים הפוליטיים: משפיעים מאוד על האמון ונחישות הלחימה של אנשי המילואים.
8. מורל ביחידה: מופשע מאוד מתמיכת הממשלה באנשי המילואים, ומאיכות ציוד הלחימה.

7. ניתוח לפי רגרסייה רבת משתנים

Model Summary (MORAL)					
R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate		
.33	.11	.10	.78		

ANOVA (MORAL)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	56.44	6	9.41	15.27	.000
Residual	452.86	735	.62		
Total	509.30	741			

Coefficients (MORAL)						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.
	B	Std. Error	Beta			
(Constant)	3.53	.17	.00		20.30	.000
GEO	-.06	.03	-.07		-2.02	.044
DUT_POS	.03	.04	.02		.62	.533
EXP	.01	.00	.09		2.60	.009
OF_NC	-.05	.07	-.02		-.64	.523
EQUIP	.11	.03	.16		4.36	.000
GOV_AID	.14	.03	.20		5.61	.000

מודל הרגרסיה בוחן את המשתנים המשפיעים ביותר על המורל ביחידה מזווית המבט של איש המילואים, והנכונות שלהם להמשיך ולהלחם לאורך תקופה ארוכה. המודל נמצא כמובהק ברמה גבוהה מאוד, תוך הדגשת מספר היבטים:

1. מוטיבציה בסיסית גבוהה ולא מותנית להמשיך ולשרת במלחמה הנוכחית (חותך מובהק וברמה של 3.5 מתוך 5).
2. השפעות מובהקות: אזור המגורים, ותק במילואים, איכות ציוד הלחימה, סיוע הממשלה.
3. דירוג המשתנים המשפיעים (מגבוה לנמוך): הסיוע הממשלתי, איכות הציוד, ותק השירות, אזור המגורים.

שונות בין עצמאיים ובין שכירים (ערך מקיסמלי 5):

עיסוק	נכונות שירות	מורל	שביעות רצון מסיוע ממשלתי
סטודנטים	4.00	4.03	2.49
שכירים	4.36	4.27	2.61
עצמאיים	4.20	4.30	2.61

נתונים אלו מצביעים על שונות נמוכה בין הסקטורים השונים: מורל ונכונות לשירות ברמות גבוהות, ושביעות רצון ברמה בינונית מהסיוע הממשלתי לאנשי המילואים.

רגרסייה רבת משתנים בהקשר שביעות רצון מהסיוע הממשלתי למילואים:

Model Summary (GOV_AID)					
R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate		
.49	.24	.23	1.04		

ANOVA (GOV_AID)					
	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	250.94	6	41.82	38.78	.000
Residual	792.77	735	1.08		
Total	1043.72	741			

Coefficients (GOV_AID)						
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		t	Sig.
	B	Std. Error	Beta			
(Constant)	.42	2.25		.00	.19	.851
GEO	-.11	.04		-.10	-2.95	.003
AGE	.00	.00		.04	1.31	.190
DUT_POS	-.03	.05		-.02	-.54	.592
CIV_DT	.06	.09		.02	.72	.473
POL_CHNG	-.31	.02		-.41	-12.56	.000
EQUIP	.17	.03		.17	5.19	.000

מודל הרגרסיה מובהק ברמה גבוהה מאוד, משתנים המשפיעים על שביעות הרצון לפי סדר ממדי ההשפעה: עמדה כלפי שינוי פוליטי, איכות הציוד, מיקום מגורים.

8. ניתוח איכותני קטגוריאליות של מלל חופשי (היגדים בולטים)

הביטוי	שכיחות הביטוי	משמעות
השמדת חמאס / הכרעה	גבוהה מאוד	הישג מבצעי המצופה בסיום המלחמה הנוכחית
עזה	גבוהה מאוד	ציפייה לשינוי דרמטי ברצועה: שינוי תודעתו, פירוז, גירוש, הרס
הרחקת חזבאללה מהגבול	בינונית	הישג מבצעי נדרש בגבול הצפון
החטופים	גבוהה מאוד	השבת החטופים נתפסת כיעד משמעותי במלחמה זו
אחדות / אחווה	גבוהה	גאווה רבה באחדות העם
הממשלה / פוליטיקאים	גבוהה מאוד	אכזבה מהשיח הפוליטי, מחנאות, מאבקים
צה"ל	בינונית	תחושת גאווה כללית, מהול באכזבה מסויימת מפתיחת המערכה והמוכנות
תקשורת	גבוהה	עיסוק רב מידי בהיבטים שוליים למלחמה
מצב כלכלי	גבוהה מאוד	שיח ערני מאוד בהקשר סיוע כלכלי נדרש
משפחה	נמוכה	הקושי בריחוק מהמשפחה, חשש לחוסן המשפחה
עסק / עבודה	בינונית	תחושה של חוסר ודאות וצורך בסיוע
ציוד	נמוכה	חוסרים בציוד בסיסי

מילים שאינן מופיעות בשיח: שמאל, ימין, נתניהו, הפסד, אמ"ן, רמטכ"ל, רשות פלסטינית.

9. דיון בממצאים

ממצאי המחקר מצביעים על כך שבסיום החודש שניה למלחמה (עיתוי איסוף הנתונים) רמת האמון של אנשי המילואים ביכולת להשיג את מטרות המלחמה היא גבוהה, ובדגש על זירת הדרום - ממצאים אלו נתמכים ברמת מורל גבוהה ביחידות עצמן, ובנכונות להמשיך ולשרת במילואים לאורך זמן רב במלחמה הנוכחית על-מנת להשיג יעדים אלו. הממצאים עשויים לנבוע בשלושה היבטים מרכזיים: בהירות מטרות המלחמה, הזדהות עם מטרות המלחמה, ותחושה של הישגים מבצעיים המצטברים לכדי תוצאה מוחלטת בסופה.

הממצאים מצביעים גם על השפעות השיח הפוליטי לפני הלחימה ובמהלכה - שונות רבה בהקשרי איזור המגורים של המשרתים, והשוני המובהק בין מרכז ובין פריפריה. בעוד תושבים החיים במרכז הארץ ובסמוך מצביעים על שביעות רצון נמוכה, וכן תלות בהיבטים פוליטיים, דווקא תושבי הספר והעימות המשרתים במילואים מצויים ברמות גבוהות יותר של הזדהות, מוטיבציה, ואמון ביכולת ההכרעה. העמדה הפוליטית באופן עקבי למחקרים קודמים, בטרם המלחמה, משפיעה באופן רחבי על פרמטרים רבים, אך ככל הקשור לראייה כוללת של אנשי המילואים, עפ"י משתתפי מחקר זה הנכונות היא גבוהה להמשיך ולשרת.

בכל הקשור לדילמות ה"כפולות" של המשרתים, קרי, היחידה מול המשפחה או ההיבט התעסוקתי/כלכלי - ניכר כי הן משפיעות פחות. ההיבט המשפחתי כמעט ואינו משפיע, אך השפעתו של ההיבט הכלכלי ניכרת, ושביעות רצון בינונית מהסיוע הכלכלי עולה אצל רובם של המשרתים.

תחום הציוד מצביע על רמת מוכנות בינונית של היחידות בראיית אנשי המילואים, ובולט לשלילה בקרב קצינים החשים שיחידתם הייתה פחות מוכנה מאשר החוגרים. במלחמות קודמות סוגיית הציוד והמוכנות הייתה בולטת מאוד בשיח במהלך המלחמה ובסופה, ועם זאת במלחמה הנוכחית, למרות תחושת הבינוניות, לאיכות הציוד יש השפעה מינורית על תחושת ההישג והאמון ביכולת ההכרעה.

ניתוח המלל החופשי תומך את הממצאים הכמותניים ונותן להם פרופורציות ברורות יותר - ראוי להדגיש בהקשר הזה כי רמת ההזדהות עם יכולת הכרעת החמאס והצורך בהשבת החטופים זוכים לשיח עצים בקרב אנשי המילואים, ובעיקר תחת הקשר של משימות ערכיות וברות ביצוע. גם היבט האחדות והלכידות עולים באופן ברור וחיובי. עם זאת, השיח הפוליטי והתקשורתי זוכה לביקורת שלילית מצד אנשי המילואים, ובעיקר בהקשרים של עיסוק בנושאים שאינם תורמים למאמצי הלחימה.

10. סיכום

ממצאי המחקר מצביעים על כך שניתן להישען על מערך המילואים לעוד זמן רב במלחמה הזו, ובעיקר מהסיבה של בהירות מטרות והזדהות עימן, לרבות היכולת להשיגן. ממצאים אלו משמעותיים מאוד בנקודת זמן בה המלחמה מתארכת הרבה מעבר למלחמות העבר – אנשי המילואים מקבלים זאת בהבנה, ונכונים להיות חלק במאמץ ההכרעה- לתחושתם מאמץ זה נושא פרי והוא בר השגה בסבירות גבוהה.

ראוי להתעמק במספר היבטים שעולים באופן הדורש טיפול לצורך שימור רמת המוטיבציה הנוכחית:

5. המשך הדגשת ההישגים המבצעיים והצטברותם.
6. העמקה בתחום הסיוע הכלכלי לאנשי המילואים, בצירוף הסברה ותהודה.
7. שימור רמת הכשירות ולוגיסטיקת הטיפול באמצעי הלחימה.
8. יצירת אווירה מאוחדת יותר בשיח הפוליטי וצמצום השיח סביב היבטים משניים.

סוגיות הראויות להעמקה בהמשך:

נכון לבחון את שונות הזירות ומה משפיע יותר בכל זירת לחימה, ובהקשר הזה, לבחון כיצד מבינים אנשי המילואים את ההישגים המבצעיים הנדרשים בכל זירה, וכיצד הם משפיעים. היבטים אלו יכולים להיבחן בראיונות עומק במסגרת מחקר המשך.